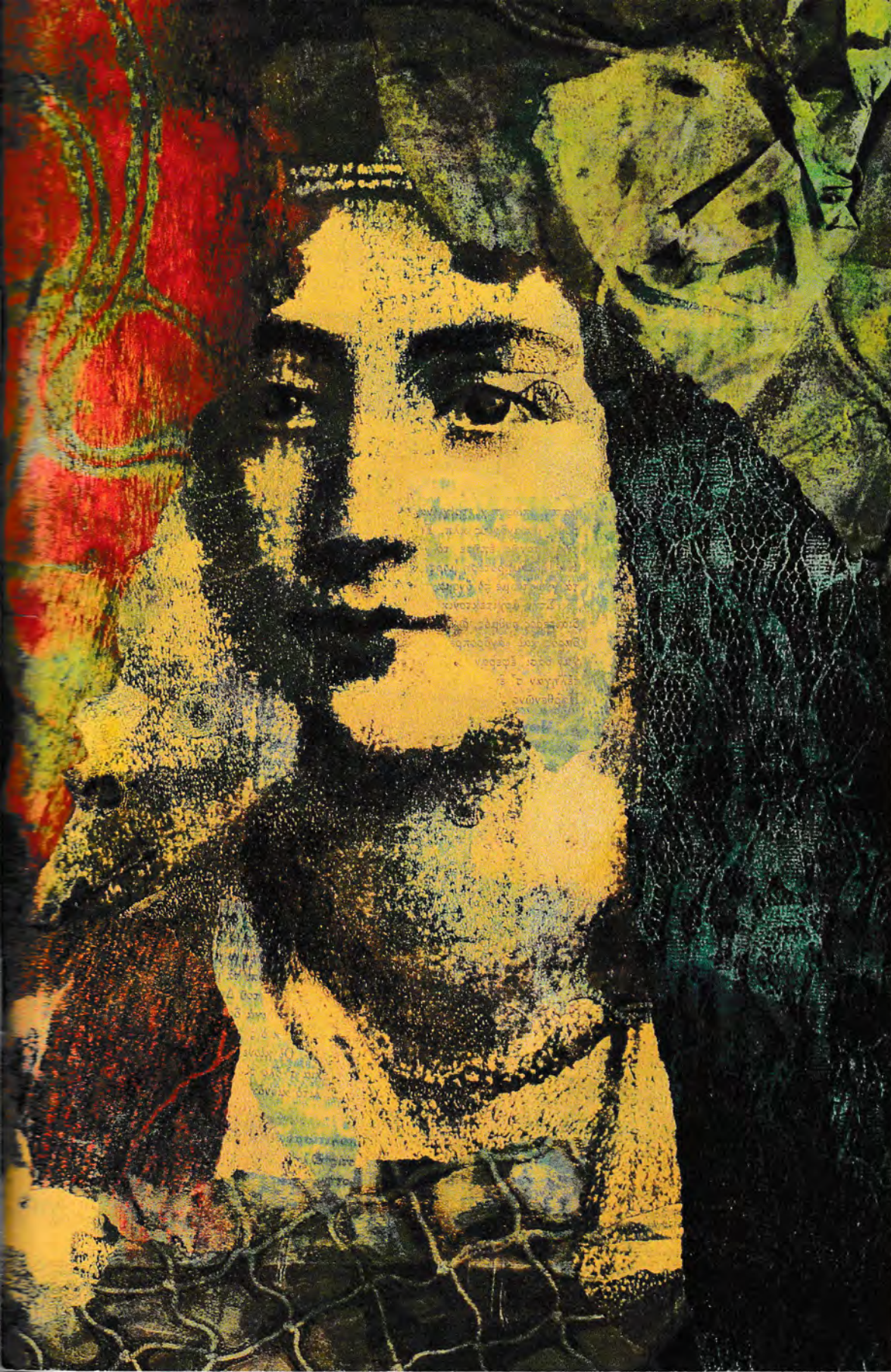




Ειρήνη Τσιράκη
Φρόσω Ζαγοραίου

“La bella Greca” ή ό,τι απέμεινε

ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΟΣ ΧΟΡΗΓΟΣ

•
1821
•

200 ΧΡΟΝΙΑ

· ελεύθεροι ·

ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΥΜΕ ΤΟ ΑΥΡΙΟ

•
2021
•

ΕΠΕΤΕΙΑΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ 1821-2021

ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ





ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Η καλλιτεχνική δημιουργία που αντλεί την έμπνευσή της από τις ιδέες, τα γεγονότα και τους ήρωες, επώνυμους αλλά και αφανείς της Επανάστασης του 1821, έχει μια διακριτή θέση στο πολύπλευρο επετειακό πρόγραμμα της Τράπεζας Πειραιώς.

Υποστηρίξαμε με ιδιαίτερη χαρά το πρωτότυπο καλλιτεχνικό δρώμενο «La bella Greca ή ό,τι απέμεινε», αφιερωμένο σε μια από τις ελάχιστες αναγνωρίσιμες ηρωίδες του 1821, τη Μαντώ Μαυρογένους. Η εν λόγω εικαστική εγκατάσταση αποτέλεσε για την Τράπεζα Πειραιώς μια ευκαιρία να συμμετάσχουμε στην απόδοση της τιμής που και οι σύγχρονοι Έλληνες οφείλουμε στις γυναίκες του Αγώνα που δεν υστέρησαν, σε προσφορά και αυτοθυσία πολεμώντας ισότιμα και με πάθος για την κατάκτηση της Ελευθερίας.

Το μήνυμα του έργου αυτού που ανάγει σε διαχρονικό σύμβολο μια γυναίκα που άνοιξε καινούργιους δρόμους σε δύσκολους καιρούς, εκφράζει όλες τις γυναίκες που βρέθηκαν στα κρίσιμα σταυροδρόμια της ιστορίας και με ψυχή, μυαλό, ευαισθησία, διεκδίκησαν τα όνειρα και τους στόχους τους.

Θα ήθελα να ευχαριστήσω τις καλλιτέχνιδες Ειρήνη Τσιράκη και Φρόσω Ζαγοραίου και όλους τους συντελεστές για το ιδιαίτερης καλλιτεχνικής αξίας έργο που δημιούργησαν. Πιστεύω πως η πρόσκλησή τους σε αυτό το ταξίδι, που ακολουθεί τα βήματα της Μαντώς Μαυρογένους στους τόπους που έζησε και έδρασε, θα έχει την ανταπόκριση που αξίζει.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΧΑΝΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΔΙΕΥΘΥΝΟΝΤΟΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΥ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Στο πλαίσιο του επετειακού προγράμματος, με το οποίο η Τράπεζα Πειραιώς συμμετέχει στον εθνικό εορτασμό για τα 200 χρόνια από την Ελληνική Επανάσταση, η ανάδειξη της συνεισφοράς των γυναικών στον Αγώνα αποτελεί μία σημαντική πτυχή του.

Η Μαντώ Μαυρογένους και οι λίγες γυναίκες που τιμήθηκαν από την ιστοριογραφία με την καταγραφή του ονόματός τους, είναι ισχυρά διαχρονικά σύμβολα που εκφράζουν όχι μόνο τις ανώνυμες ηρωίδες του 1821, αλλά και όλες τις γυναίκες που δίνουν τη δική τους προσωπική ή συλλογική μάχη σε κάθε ιστορική περίοδο.

Το Επετειακό Πρόγραμμα της Τράπεζας Πειραιώς, που σχεδιάσαμε και υλοποιούμε σε συνεργασία με κορυφαίες στον τομέα τους προσωπικότητες και υψηλού κύρους φορείς, επιτυγχάνει το στόχο του που είναι η συμβολή στον εμπλουτισμό της ιστορικής γνώσης, της επιστημονικής έρευνας και της καλλιτεχνικής δημιουργίας. Επιθυμούμε οι θεμελιώδεις αξίες και τα μηνύματα του Αγώνα για την Ελευθερία που οδήγησαν στη δημιουργία του ανεξάρτητου ελληνικού κράτους, να διαχυθούν στο ευρύ κοινό και ιδιαίτερα στις νέες γενιές.

Η εικαστική εγκατάσταση «La bella Greca ή ό,τι απέμεινε», προσδίδει επιπλέον αξία στο Πρόγραμμά μας και πιστεύω ότι θα συγκινήσει και θα εμπνεύσει όσους θα γνωρίσουν την ιστορία της Μαντώς Μαυρογένους μέσα από τα μάτια των δημιουργών της. Θα ήθελα να ευχαριστήσω τις καλλιτέχνιδες Ειρήνη Τσιράκη και Φρόσω Ζαγοραίου και τους λοιπούς συντελεστές για την ευαισθησία με την οποία αφουγκράστηκαν τα μηνύματα, που διαχρονικά εκφράζουν σημαντικές γυναικείες προσωπικότητες, αλλά και την καλλιτεχνική πρωτοτυπία με την οποία τα αποτύπωσαν.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΜΕΓΑΛΟΥ

FOREWORD OF THE CHAIRMAN OF THE BOARD OF DIRECTORS OF PIRAEUS BANK

Artistic creation that draws its inspiration from ideas, events as well as the heroes – lauded or unsung – of the Revolution of 1821 has a special place in the multifaceted bicentennial programme of Piraeus Bank.

We are particularly pleased that we had the opportunity to support the avant-garde, artistic action “La bella Greca or whatever’s left,” which is dedicated to one of the lesser-known heroines of 1821, Manto Mavrogenous. For Piraeus Bank, this particular art installation was an opportunity for all of us, all contemporary Greeks, to honour the women of the Struggle who offered and sacrificed no less than others, fighting as equals, with passion, to gain Liberty.

The message of this work draws on the timeless symbol of a woman who led new paths in difficult times and represents all the women who, at critical crossroads in history, pursued their dreams and goals with spirit, wisdom and sensitivity.

I would like to thank the artists Eirini Tsiraki and Frosso Zagoraiou as well as all the contributors for this special work of art they have created. I believe their invitation to this journey, which traces the steps of Manto Mavrogenous in the places where she had lived and acted, will receive the response, it deserves.

GEORGE HANDJINICOLAOU

FOREWORD OF THE CEO OF PIRAEUS BANK

In the context of the anniversary program, with which Piraeus Bank participates in the national celebration for the bicentennial of the Greek Revolution, the prominent projection of the contribution of the women to the Struggle, is an important aspect of it.

Manto Mavrogenous and the few women who were honoured to have their names recorded in the history of the Greek Revolution, remain a powerful, ever-lasting symbol representing not only the anonymous heroines of 1821, but also all the women who fight on their own or as a group in every historical era.

The Bicentennial Programme of Piraeus Bank, which we have designed and implemented in collaboration with distinguished professionals and institutions, is successful in contributing to the enrichment of historical knowledge, scientific research and artistic creation. We want the fundamental values and messages of the Struggle for Liberty that led to the creation of the modern Greek state, to be disseminated to the wider public and the younger generations in particular.

The art installation “La bella Greca or whatever’s left” adds even more value to our Programme, and I believe it will move and inspire everyone who sees the history of Manto Mavrogenous through the eyes of these artists. I would like to thank the artists Eirini Tsiraki and Frosso Zagoraiou and everyone who contributed in this action, for their sensitivity in receiving the timeless messages of great women and the artistic uniqueness in illustrating them.

CHRISTOS MEGALOU

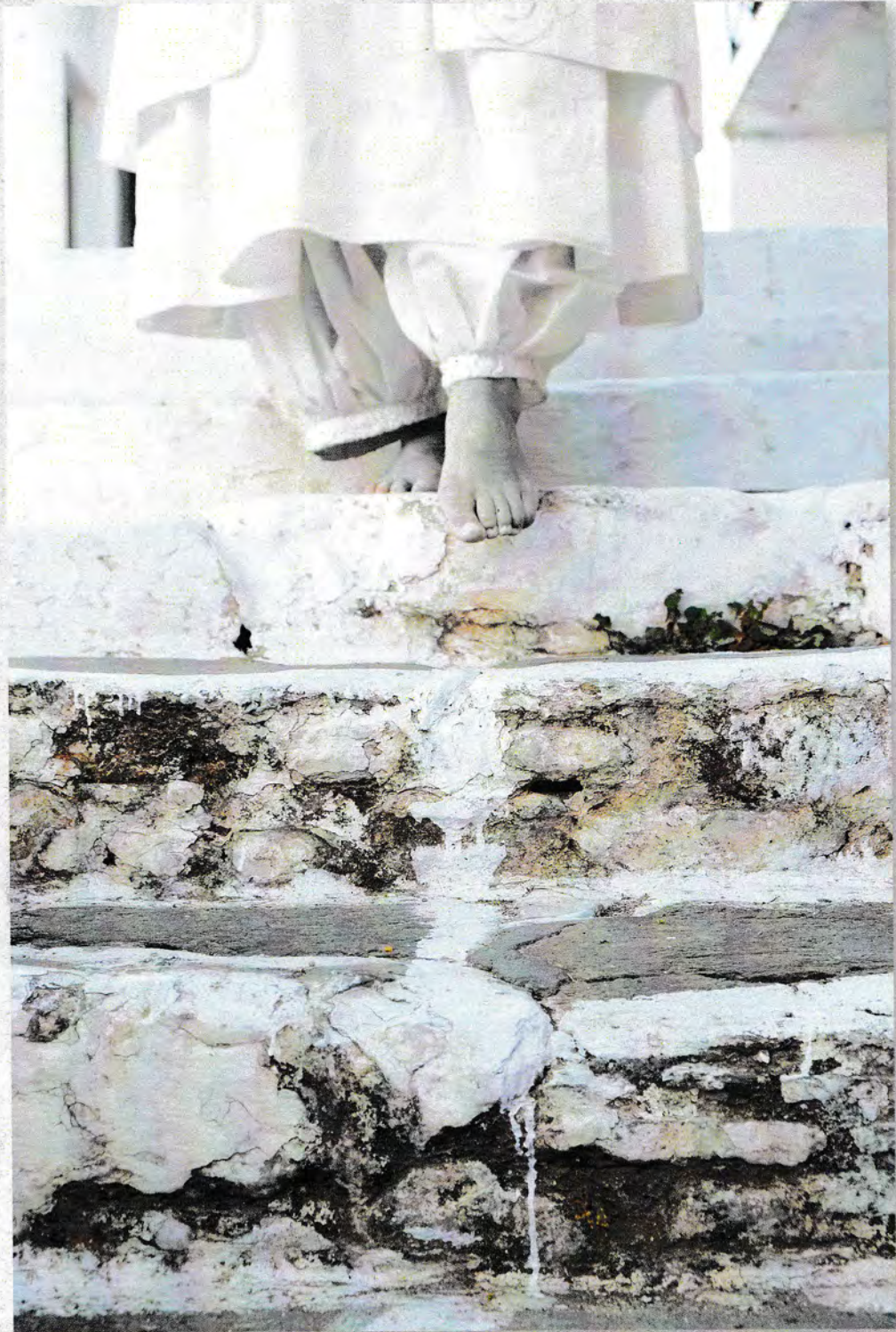
Απέμειναν χνάρια για τον Ιχνηλάτη

Συμβολοποιημένο έτος 2021. Χρόνος επαναδιατύπωσης: σαν «Οδηγός για την επανάκαμψη του Ελληνισμού» (1). Τόπος επανekίνησης: Πάρος, πυρήνας διαδραστικής καλλιτεχνικής εκδίπλωσης: το σοκάκι όπου βρίσκεται το σπίτι της Μαντώ Μαυρογένους. Τα ίχνη της Μεγάλης Ελληνίδας επικαλυμμένα από την αλλοτριωτική φθορά του εθνικ-γραφικού μοντέλου επιβίωσης, 200 χρόνια τώρα. Τι απομένει; Η ανάγνωση του μεγέθους της συμβολής της ηρώιδας ως ανασύνθεση υπερδημιουργικής κατάθεσης: όχι σαν φλύαρη περιγραφική αναδιατύπωση(αναμάρτημα) αλλά ως σύμβολο-περιεχόμενο που εκ-φέρει μορφολογική πυκνότητα και απλότητα βουβής-ομιλούσας γλώσσας.

Για την επίτευξη αυτού του συγκλονιστικού εγχειρήματος συνεργάστηκαν δυο γυναίκες που πέρα από τη φιλία τους και τις κοινές θεματολογικές ανησυχίες, διαφοροποιούνται -μέσα από την διαλογική συνύπαρξη- στα εκφραστικά/μορφολογικά τους μέσα. Στην ουσία, η αλήθεια τους για κοινή υποδειγματική σύμπραξη αφήνει την αίσθηση ότι της τοπικής αλλά της παγκόσμιας συντεταγμένα ανάπτυξης, αφού το τοπικό γίνεται παγκόσμιο πρόταγμα μέσα από τα υφολογικά χαρακτηριστικά που διέπουν ξεχωριστά το έργο τους. Στη Φρόσω Ζαγοραίου: ο αισθητικός μινιμαλισμός στην επιλογή αστικού περιγύρου (χωρίς ίχνος ζωής εγκατοίκησης), στην αφαιρετική με ό,τι συνεπάγεται επιλογή δυο κυρίαρχων χρωμάτων άσπρου-κόκκινου και στην προσθήκη μιας κινησιολογίας επηρεασμένης από το ανατολίτικο μπουτό, σε ανασύνθεση που έχει υπερρεαλιστικές-μεταφυσικές διατυπώσεις («να αιωρηθώ στο κενό»). Αυτό το ονειροποιημένο δρώμενο συναντά το έργο της Ειρήνης Τσιράκη: ζωγραφική με έργα επηρεασμένα από την Ποπ art, τον νεορεαλισμό, και δη την κινηματογραφική αισθητική, που δεν περιγράφουν αλλά δημιουργούν και αυτά μέσα από την αφαιρετική πλαισίωση των μορφών με πλατιές φόρμες και με διακριτικούς, εξπρεσιονιστικούς πλάσμούς που διευκολύνουν το ταξίδι στη μνήμη δια μέσου της Τέχνης.

Όταν μου πρότειναν να αναλάβω την επιμέλεια, τους είπα: «με μεγάλη χαρά, αλλά επειδή γνωρίζω τα ποιοτικά σας χαρακτηριστικά, λειτουργήστε εντελώς αποστασιοποιημένα από μένα, δε θα ήθελα να σας επηρεάσω, έστω και έμμεσα, με ενδεχόμενες υποδείξεις». Το κείμενο αυτό είναι καρπός της εντύπωσης αφότου είδα τα έργα τους και αν για την Ειρήνη ήταν αναμενόμενα (2) για τη Φρόσω ήταν πραγματικά μια συγκλονιστική αποκάλυψη. Το ολοκληρωμένο βίντεο της «“La Bella Greca” ή ότι απέμεινε», είναι ένα έργο υψηλής ποιότητας και μηνυμάτων. «Να περπατήσω με γυμνά τα πέλματα μου στο ζεστό πλακόστρωτο», λέει η Φρόσω στο video art ντοκουμέντο κι εγώ ανασύρω ίχνη α la Μπαλζάκ ως «η ρευστή εκροή της

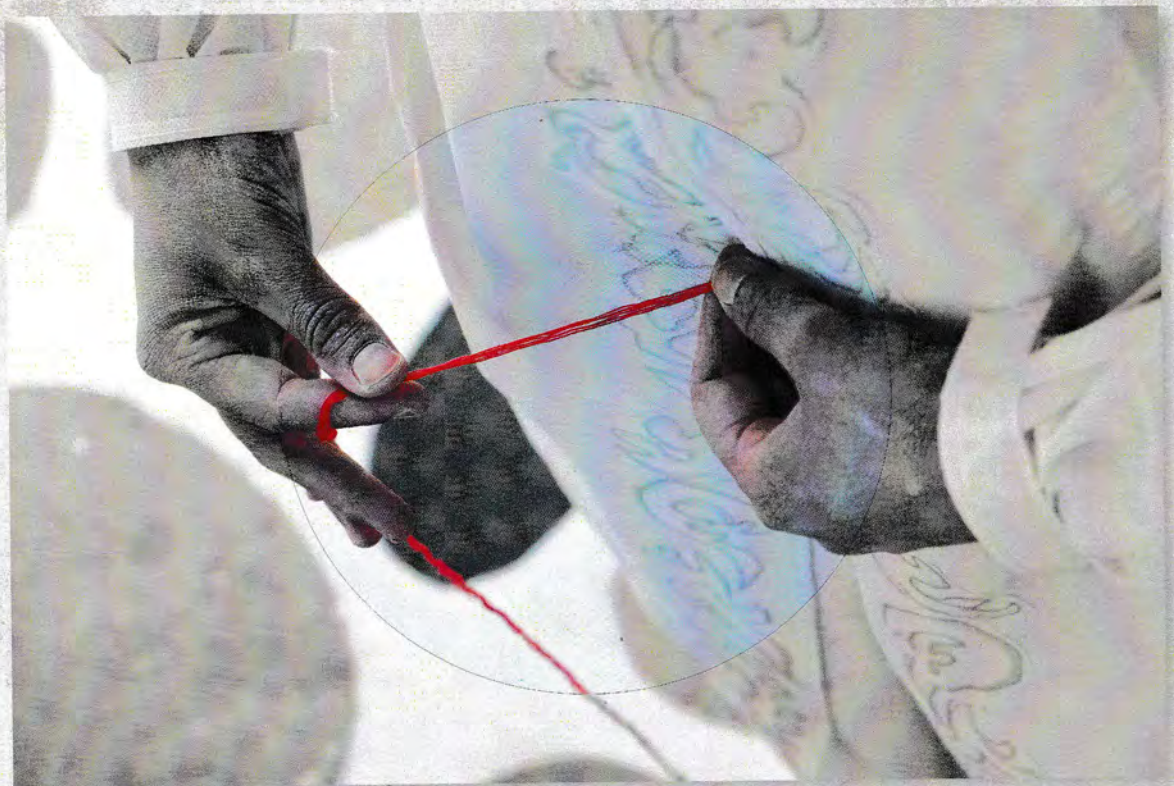
θέλησης, ο εσωτερικός μηχανισμός της, η συγγένεια της ουσίας της με αυτή των ιδεών μας» (3). Η ιστορία γράφεται μ' αίμα και αυτά τα διαβάζει στην πυρωμένη γη το πέλμα, καθόλου τυχαίο που η Φρόσω επιλέγει σαν βασικά στοιχεία της προσωπικής της αφήγησης, το «ανέκφραστο» πρόσωπο και τα «ζωντανά» πέλματα. Κατά τα άλλα, το σώμα ακίνητο, αγαλματένιο, επιτείνει την αισθητική πληρότητα με το άσπρο βάψιμο. Μπορεί να μοιάζει, ως προς το «ζωντανό» άγαλμα, με τους ερασιτέχνες περφόρμερ των πλατειών, όμως η Φρόσω αντιδιαστέλλει προεκτείνοντας μ' ένα κείμενο που ακούγεται στο βίντεο υψηλού επιπέδου-με λίγα λόγια- ενεργοποιώντας τα εννοιολογικά θραύσματα ως αντισπαράγματα που απέμειναν από το προφανές της συμβολικής κίνησης του κόκκινου νήματος που ξετυλίγει προβάλλοντάς τα μεγενθυμένα στη συνείδηση του δέκτη. Τα υγιή κάτω άκρα και τα πέλματα συνδέουν την ανατολική φιλοσοφική θέαση του χωρίς υποδήματα βαδίσματος: ενδεικτικά η επαναστατική πορεία του ξυπόλητου Μαχάτμα Γκάντι, «η δύναμη της αλήθειας» επέβαλε την πνευματική επικράτηση... Ρεμπώ, Ρουσσώ, Καντ3 ή ακόμα ο σύγχρονος Β. Χέρτσονγκ.4 Αντιδιαστολή: ευάλωτα πεδλωμένα άκρα στην αρχαία ιστορία-μυθολογία, βλέπε Αχιλλέας, Τάλως, Φιλοκτήτης (ο αγαπών τα αποκτήματα). Ο Έλλην, ως κάτοικος μικρών τόπων, όπως τα νησιά, βιώνει τα σωματικά και πνευματικά του αποκτήματα με μέτρο την ίδια του τη δρασκελιά. Ο κωλός Φιλοκτήτης, κατά προέκταση σήμερα σ' ένα νησί, είναι ο «ανάπηρος» νησιώτης που χρειάζεται αυτοκίνητο για να κινηθεί, στη μικροκλίμακα. Ο γνήσιος νησιώτης που είχε μάθει να αισθάνεται την πέτρα στο βάδισμα του, αισθάνεται πλέον ανελεύθερος. «Αφού η πέτρα για την ελευθερία γεννήθηκε και το χορό»: ο χορός μ' όλες τις μορφές διεκδίκησης της εντόπιας ταυτότητας. «Κόκκινο του δειλινού, της μάχης, της πληγής, της προδοσίας και του χαλασμού, κόκκινο, σαν το κόκκινο μέσα μου...»: ανασύρω από το βιβλίο του Wassily Kandinsky «Για το πνευματικό στην Τέχνη»:6 «το κόκκινο όπως το φαντάζεται κανείς, σαν ένα δίχως όρια, χαρακτηριστικά ζεστό χρώμα, επενεργεί εσωτερικά σαν ένα πολύ ζωντανό, ανήσυχο χρώμα... αλλά παρ' όλη την ενεργητικότητα και ένταση μαρτυρεί μια έντονη νότα σχεδόν ενσυνείδητης τεράστιας δύναμης. Υπάρχει σ' αυτόν τον κοχλασμό και το πυράκτωμα, εντός του κύρια και πολύ λίγο προς τα έξω...». Αυτό που συνειδητοποιεί η Φρόσω και ξεδιπλώνει ελαχιστοποιημένο και κινητικό κόκκινο ως το ένα σκέλος της ταυτότητας της περφόρμανς προτάσσει μια αντιγκροτέσκο περφόρμανς, μινιμαλιστική, με το κόκκινο διακριτικό πρωταγωνιστή. Ξαναγυρίζω στον Καντίνσκυ: «το κόκκινο κιννάβαρι κερδίζει το κόκκινο σε συνέχεια της οξυμένης αίσθησης: μοιάζει με ένα ομοιόμορφο φλογερό πάθος, με μια



εσωστρεφή δύναμη που δεν μπορεί εύκολα να υπερτονιστεί...». Η καλλιτέχνης, για να το πετύχει αυτό, να υπερτονιστεί δηλαδή με λίγα μέσα, επιχειρεί το αισθητικό αυτονόητο: αποκαθαίρει από κάθε γκριζοχρωματιστή οντότητα την όποια ρυπαρότητα, προτάσσοντας ένα ουδετεροποιημένο *a priori* «χρώμα», το ΑΣΠΡΟ. Στο ίδιο βιβλίο ο Καντίσκυ γράφει το 1912 (λίγο πριν από το μακελειό του Α' Παγκοσμίου Πολέμου): «...το άσπρο, το οποίο θεωρείται συχνά σαν ένα μη χρώμα χάρη ιδιαίτερα στους ιμπεριονιστές που δεν διακρίνουν «κανένα άσπρο στη φύση», μ' ένα σύμβολο ενός κόσμου, όπου έχουν εξαφανιστεί όλα τα χρώματα σαν υλικές ιδιότητες κι ουσίες. Είναι ο κόσμος αυτός τόσο ψηλά πάνω από μας, που δεν μπορούμε να ακούσουμε κανέναν ήχο από εκεί. Φτάνει από κει μια μεγάλη σιωπή, η οποία, μεταμορφωμένη υλικά, μας παρουσιάζεται σαν ένα ανυπέρβατο, ακατάλυτο, εκτεινόμενο στο άπειρο ψυχρό τείχος, επενεργεί γι' αυτό το λόγο και το άσπρο στον ψυχισμό μας σαν μια μεγάλη σιωπή που είναι για μας απόλυτη. Ηχεί εσωτερικά σαν ένας μη ήχος, γεγονός που αντιστοιχεί αρκετά σε μερικές παύσεις... Είναι μια σιωπή, που δεν είναι νεκρή, αλλά όλο δυνατότητες. Ηχεί το άσπρο σαν σιωπή, η οποία μπορεί να γίνει αιφνίδια κατακόκκινη...». Συμπληρώνω επί του προκειμένου τόπου: το άσπρο ως βιωματική πρόταση, όχι μόνο το κατανοούν οι Κυκλαδίτες αλλά το βιώνουν ως μορφολογική εγκατάσταση χιλιάδων χρόνων σε οικίσκους άσπρους. Το μεγαλείο της πρότασης της Ζαγοράιου: δεν μεψιμοιρεί, δεν ψευτοδραματουργεί, δεν πενθολογεί. «Άσπρο μάρμαρο, Παριανό, διαυγές και σκληρό»: κάνει τους νησιώτες ανθεκτικούς, με αξίες που αντέχουν στο χρόνο, δίνουν το πρώιμο άσπρο υλικό στην παγκόσμια γλυπτική ιστορία. Προτάσσει ένα αισιόδοξο διαλεκτικό έργο με το άσπρο φόρεμα που αποκαθλώνεται σε μια διαδοχική μετάπλαση, φανερώνοντας το σομόν της σύμπτυξης των «παστέλ αισθητηρίων» που αντιπαραβάλλονται σ' ένα νοερό «μαύρο σαν ένδυμα του μεγαλύτερου, βαθύτερου πένθους και σαν σύμβολο θανάτου...», (που θα ήταν αυτονομία δραματική επίκληση ιδίως στην Κρήτη). Παρά ταύτα, η Φρόσω συμπληρώνει: «όσα είπα, όσα έκανα, δε στάθηκαν αρκετά, αυτά με πέτρωσαν... τα ανείπωτα μας...»: αυτό το λέει απλά, χωρίς θεατρικό στόμφο, όπως θα το 'λεγε σ' ένα πολυσύχναστο σοκάκι, στους απλούς χαροκαμένους νησιώτες... Και πάλι ο Καντίσκυ, μέσα από μια προφητική σύμπληυση που βρίσκει αισθητικό αντίκρισμα 109 χρόνια μετά, μέσα από το δυνατό εκφραστικό ένστικτο της Φρόσως Ζαγοράιου: «μόλις όμως θυμηθεί κανείς πως δεν επιτρέπεται να παρουσιάζεται στο δρόμο μας τίποτε το αινιγματικό, εκπίπτει τότε την ίδια στιγμή το ενδιαφέρον για την κίνηση: το πρακτικό πνεύμα της κίνησης απαλείφει το αφηρημένο πνεύμα αυτής της ιδίας. Πάνω σ' αυτό το αξίωμα θα 'πρεπε και πρόκειται να θεμελιωθεί ο «Νέος χορός» ο οποίος είναι το μοναδικό μέσο για να εκμεταλλευτεί κανείς ολόκληρη τη σημασία, το συνολικό εσωτερικό πνεύμα της κίνησης σε χρόνο και χώρο...» ΝΑΙ, 109

χρόνια μετά στην Τήνο, στη Μύκονο, στην Πάρο... Η Φρόσω Ζαγοράιου και η Ειρήνη Τσιράκη απογειώνουν με συγκροτημένη σεμνότητα μια σύμπραξη τόσο διαφορετική και ταυτόχρονα τόσο διαλεκτικά οικεία, γι' αυτό και το φώνημα της Φρόσως: «Έχεις δει τα χαμολούλιντα, ακόρταγα που πίνουν τις πρώτες βροχές, σκίζουν σιγά σιγά τη γη και ορθώνουν το ανάστημά τους; Τα αγαπώ αυτά τα ταπεινά λουλούδια». Το συμπληρώνω με το τετράστιχο από τους Ελεύθερους Πολιορκημένους: Σχεδιάσμα Γ' του Δ. Σολωμού, το οποίο αφιερώνω με τη σειρά μου στην αγαπημένη, σεμνή, άξια καλλιτέχνη, Ειρήνη Τσιράκη: «έργα και λόγια, στοχασμός —στέκομαι και κοιτάζω— Λουλούδια μύρια, πούλουδα, που κρύβουν το χορτάρι, Κι' άσπρα, γαλάζια, κόκκινα καλούν χρυσό μελίσι. Εκείθε με τους αδελφούς, εδώθε με το χάρο.—» Γράφει μεταξύ άλλων γι' αυτό το απόσπασμα, ο καθηγητής φιλολογίας στο Ε.Κ.Π.Α.7 και διακεκριμένος συγγραφέας Δημήτρης Αγγελάτος: «έξω όμως ρητά από τη μυθοπλασία του έργου και ακινητοποιημένος μπροστά στο θέμα των λουλουδιών (στέκομαι και κοιτάζω)» για να ορίσει αμέσως μετά —περνά ως αφηγητής πλέον μέσα στο έργο— «τον τρόπο ασημαντοποίησης πράξεων, λόγων και σκέψεων, η οποία μεταφέρεται πλαγίως στη φύση. Αυτή η θεωρία σωματοποίησης περιλαμβάνει την απόδοση του φυσικού μέρους, όσων πράττουν, λένουν, σκέπτονται οι «χαρακτήρες», έτσι ώστε να είναι εφικτή η ταυτόχρονη ανάδειξη του υπερβατικού μέρους και η εμφάνιση της ιδέας της διαλεκτικής διαφοροποιητικής ενότητας τους...». Αυτές οι δυο μαγικές λέξεις, «στέκομαι και κοιτάζω», απομονωμένες, δείχνουν τη διαχρονική αναγκαιότητα καθολικής σωματοποίησης του δέκτη απέναντι στη ζωγραφική, (αφού στις άλλες τέχνες -μουσική, θέατρο, κινηματογράφος- διαφοροποιείται «κάθομαι και ακούω», «κάθομαι και βλέπω»). Στη ζωγραφική ισχύει περισσότερο από κάθε άλλη Τέχνη, αυτό που διδασκε ο Καντίσκυ στη Μπαουχάους: το έργο το φτιάχνουν δύο, αυτός που το δημιουργεί και αυτός που το βλέπει.

Οι δυο γυναίκες, η Φρόσω και η Ειρήνη, μέσα στο πνεύμα της εποχής, που όχι μόνο επιτρέπει αλλά και ενθαρρύνει εκλεκτικές συγγένειες, προεκτείνουν τις όποιες αισθητικές τους επιδράσεις συνθέτοντας σχεδόν από εν τάμπουλα ράζα πνευματική πύκνωση. Και αν το κουβάρι με το κόκκινο νήμα τις συνδέει, αυτό που λειτουργεί ως καθολική συνύπαρξη είναι τα χνάρια, τα χνάρια ως κάλεσμα για αφύπνιση. «Πάρε τα χνάρια να με βρεις και σώσε με αφού μπορείς», το λαϊκό άσμα των Δερβενιώτη-Βίρβου, με εκτελεστή τον Καζαντζή, λειτουργεί στη συμβολική διάσταση της σωματοποίησης. Στο Σολωμό, η σωματοποίηση είναι καθολικά αλληλένδετη με τις πνευματικές, φυσικές και μεταφυσικές διαστάσεις. Λέει ο Αγγελάτος στην εισαγωγή: «Ο Σολωμός δεν έχασε ποτέ το μέτρο της φυσικής και λογικής τάξης των πραγμάτων, και αυτό δείχνουν τα συνθετικά υπερ-ειδολογικής σκόπευσης έργα του, όπως οι Ελεύθεροι Πολιορκημένοι, οι «χαρακτήρες» των οποίων είναι συμβατοί με κάθε 'συμ-



βάν, πράξη, σκέψη, Λόγο'» και ο συγγραφέας επικαλείται την «ενότητα» ως προϋπόθεση στην συνθετική του ταυτότητα που δίνουν τα απτά ίχνη. Αφού μάλιστα, βάζει προμετωπίδα από τους Ελεύθερους Πολιορκημένους, το «πεφτο, πεδι μου, και φίλο του αλόγου σου τ' ανχάρι», έτσι ανορθόγραφο, όπως έγραφε ο Σολωμός.

Ειρήνη Τσιράκη: παρακολουθώ τα χνάρια που άφησαν τα πρώτα καλλιτεχνικά της βήματα, μου αρέσει να λειτουργώ σαν ιχνηλάτης στην πορεία της, που είναι διακριτική, κτισμένη με μεράκι και ποιότητα. Αυτό που απέμεινε ως πρόταση, πέραν του προφανούς περιεχομένου (προσέγγιση της γιγαντιαίας προσωπικότητας της Μαντώς Μαυρογένους, αποτελεί η διαλογική συνύπαρξη με επιλεγμένες, παγκόσμιες, γυναικείες προσωπικότητες (Helen Keller, Oby Ezekwezili, Maya Angelou, Malala Yousafzai κ.α.), είναι το ξετυλιγμένο νήμα του κόκκινου. Από το λαβύρινθο της λήθης, η Ειρήνη-Αριάδνη πετάει το κουβάρι στο Κρητικό πέλαγος και αυτό πάει πάνω από τις Κυκλάδες: «υπάρχει σ' αυτόν τον κοχλασμό και πυράκτωμα» αλλά δε λιώνει, δεν καίγεται σαν Ικάρεια αμετροέπεια. Ναι, η Τσιράκη ζωγραφίζει με εσωτερικό πάθος αλλά και με αρχαιολογικό μέτρο, δεν αναζητά τον εντυπωσιασμό αλλά τη φωνή συμπίεσης τόσων Ελληνίδων μανάδων που έχουν στόχο να πλήξουν το φίδι —χτυπώντας το αυγό του— η Σοφόκλεια επίγνωση, ανασυρμένη από τον Αντώνιο Δασκαλάκη, τα γυμνά πέλματά της (μεταφορικά) συναντούν τα αντίστοιχα γυμνά πέλματα (κυριολεκτικά της Φρόσως) και οι δυο μαζί προτάσσουν ποιητικό έργο. Σπούδασε ζωγραφική στη Ρώμη, την «αιώνια πόλη» που τροφοδοτεί περισσότερο από 2000 χρόνια ένα στρωματικό αμάλγαμα πολυπολιτισμικών αξιών που υπερβαίνουν τη συμβατική έννοια της πατρίδας. Ως σύγχρονη «κοσμοπολίτισσα» σε αντίληψη, αποφάσισε να δώσει αυτό το στοιχείο στη ζωγραφική της, μέσα από τη διαλεκτική σχέση της σπουδαίας Μαντώς Μαυρογένους, με ιστορικά καταξιωμένες γυναικείες προσωπικότητες που δεν διεκδικούν τον μανδύα της αντίστοιχης πατριωτικής ένδυσης. Η Ειρήνη Τσιράκη, δεν περιγράφει εικονογραφικά τη μεγάλη ηρωίδα της επανάστασης του '21, την ενσωματώνει σε σύγχρονες εικαστικές συνθέσεις που δε φωνασκούν το γνωστό ηρωικό μεγαλείο της. Την προτάσσει ως διαλεκτικό φορέα διαχρονικών αξιών της Ελληνικής εθνικής ταυτότητας, που πρέπει να ανακαλύψεις κοιτάζοντας τα έργα και όχι αναμασώντας εθνικοαγωνιστικά περιγραφικά πρότυπα που κατακλύζουν την εποχή μας, λόγω της επετείου. Σου λέει: «κοίτα τα έργα», σύνθεση, σχηματοποίηση, χρωματική γκάμα, υπαινιγμοί γλωσσικής εικαστικής αμεσότητας. Στοχάζεται τη Μαντώ, πρωτοπόρο, φωτεινόλουστο λούλουδο, έμμεσο οδηγό στους αγώνες που έκαναν μετέπειτα οι γυναίκες για ισότητα: κοινωνική, ακτιβιστική, πολιτισμική, παιδαγωγική. Γι' αυτό και δημιουργεί εν δυνάμει ένα έργο σύγχρονο, εκλεκτιστικής ταυτότητας, με την διαλεκτική χειραφέτηση των γυναικών. Οι όποιες υφολογικές συγγένειες με τη δεύτερη μεγάλη περίοδο του μοντερ-

νισμού (νεορεαλισμός, ποπ αρτ, κριτικός ρεαλισμός) απλά βοηθάει σε μια μετασυνμπόρευση, όπου συνδιαλέγονται ο υπολογιστής με τα πινέλα, δεν ενδιαφέρεται να καινοτομήσει μορφολογικά, αλλά νοιάζεται για το πρόταγμα μιας ηθικής σημερινής στάσης απέναντι στις τεχνολογικές ευκολίες, αλλά και τις αναμασμένες στερεότητες αφηγήσεις. Η δυστοπική εποχή την διευκολύνει με αντιστηρίγματα που ξεπερνούν την ίδια την εποχή. Εν κατακλείδι, η Μαντώ και οι συν αυτή γυναίκες των έργων της, συνθέτουν ένα έργο όχι λατρευτικό, αλλά εκθεσιακής πληρότητας με βάση τις προδιαγραφές εκκίνησης, συμπίεσης και διαλογικής επανένταξης στο αξιολογημένο εικαστικό σύγχρονο γίγνεσθαι.

Ζαγοραίου και Τσιράκη δηλώνουν με το έργο τους όχι μόνο 200, αλλά χιλιάδες χρόνια ελληνικού και παγκόσμιου πολιτισμού... Και νυν και αεί...

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Ο τίτλος του βιβλίου των Δασκαλάκη Αντώνιο, Πιλάφα Θωμά, «Φιλόκτιτης: για την επανάκαμψη του Ελληνισμού».
2. Παρακολουθώ την πορεία της στη ζωγραφική, ως πρώτος δάσκαλος της.
3. Απόσπασμα από το βιβλίο του Ονόρε ντε Μπαλζάκ, «Θεωρία του βαδίσματος» (εκδ. Πατάκη). Γράφει ο Μπαλζάκ: «...εκτοτε για μένα η κίνηση συμπεριλαμβάνει τη Σκέψη, την πιο καθαρή δράση του ανθρώπου, το Λόγο, μετάφραση των σκέψεων του και εν συνεχεία το βάδισμα και τη χειρονομία...»
4. Παραδείγματα σπουδαιών, ιστορικών προσωπικοτήτων που αγαπούσαν το βάδισμα, ακόμα Νίτσε, Θορώ, Νερβάλ..., παρουσιάζει ο Frederic Glos (1965) στο βιβλίο του «Περπατώντας: Φιλοσοφία», εκδ. Ποταμός.
5. «Οδοιπορία στον πάγο» μεταφρ. Γιάννης Καλιφατίδης, εκδ. alloglotta. Ο σπουδαίος εξπρεσιονιστής σκηνοθέτης Βέρνερ Χέρτσογκ έγραψε ένα προσωπικό οδοιπορικό το χειμώνα του 1974 από τη Γερμανία στο Παρίσι με τα πόδια για να τιμήσει την ετοιμοθάνατη ιέρεια της κινηματογραφικής κριτικής Λόττε Άισνερ («Δαιμονική οθόνη»).
6. Βασίλι Καντίνσκυ (1981), «Για το πνευματικό στην Τεχνη» (εκδ. Νεφέλη), πρόλογος Δημ. Δεληγιάννης.
7. Δημήτρης Αγγελάτος (1958), πολυγραφότατος, ενδεικτικά: «Λογοτεχνία και ζωγραφική», «αποφλοιώση και ακόνισμα» και το τελευταίο βιβλίο στο οποίο αναφέρομαι, «Το έργο του Διονυσίου Σολωμού και ο κόσμος των λογοτεχνικών ειδών», όλα εκδ. GUTENBERG.

Γιάννης Π. Μαρκαντωνάκης
Εικαστικός

There still are Footprints for the Tracker

Two women collaborated to complete this venture, women who beyond their friendship and shared thematic interests, differentiate through their dialectic coexistence in their means of expression and morphology. In essence, their truth of a shared exemplary synergy leaves the impression of a globally structured growth, since the local imperative becomes global through the stylistic elements of their unique works.

In Frosso Zagoraiou's work, one sees the aesthetic minimalism in her choice of the urban surroundings, in the abstract choice of two dominant colours (white and red) and in the addition of a kinesiology influenced by the eastern butoh. The complete video of "‘La Bella Greca’ or whatever's left" is a work of high quality and multiple meanings. "To walk barefoot on the burning pavement", Frosso says in her video art project and I remember footprints a la maniere de Balzac: the liquid overflow of will, its internal mechanism, the similarity of its essence to that of our ideas. History's written in blood and a foot reads that on the burning earth, says a Cretan couplet. It isn't at all random that Frosso chooses the blank face and the lively feet as the main elements of her personal narrative. Besides that, the body's still, statuesque, white.

This dreamlike event meets the work of Irene Tsiraki: painting with works influenced by Pop art, neorealism, and especially by the cinematic aesthetic, that do not describe but create through the abstract framing of forms with wide formats and discreet, expressionistic creations that facilitate the journey inside memory through Art. Irene Tsiraki paints with a deep passion but also

an archeological moderation, without seeking to impress but the path where the two walk with joined hands. Her bare feet (metaphorically) meet Frosso's bare feet (literally) and together they put forward a poetic work. Irene suggests the dialectic coexistence of the great Manto Mavrogenous, with historically achieved female personalities that do not try to claim the cloak of the patriotic vesture. She puts her forward as a dialectic personification of diachronic qualities of the Greek national identity, which you must discover by looking at the works and not by chewing over and over gain national, agonistic, descriptive paradigms that have taken our age by storm because of the anniversary. She thinks about Manto, the pioneer, the indirect guide in the struggles that women went through later on for equality: social, cultural, pedagogic, creating a contemporary work. All in all, Manto and the women around her, create works not of worship, but of expository wholeness based on the prerequisites of launching, of co-movement and of dialectic reintegration in the assessed artistic contemporary happenings.

Frosso and Irene, following our times, surpass their aesthetic influences and manage to create an event that works with multiple media and is condensed. The ball of yarn with the red thread bears a connective role, but what functions as a universal coexistence are the footprints, the footprints as a wake-up call.

Giannis P. Markantonakis
Visual Artist

Μαντώ Μαυρογένους, θεοδρόμος αστέρας

Βοηθός και σκέπη μας αγιά Μαντώ, τραγούδησε στο «Άξιον Εστί» ο Οδυσσέας Ελύτης. Η Μυκονιάτισσα και Παριανή, η Ελληνίδα, η θαλασσινή Μαντώ Μαυρογένους, κατατάχθηκε στο τάγμα των αγίων του τόπου μας κι έγινε Ζωοδόχος Πηγή, σκέπη πλατυτέρα νεφέλης και ελπίς αγαθών αιώνιων. Άλλα συνήθως σκοτίζουν τον νου των ανθρώπων, η καθημερινή τριβή και τύρβη της ζωής, όπου ξάφνου αναδύονται θεοδρόμοι αστέρες που τους βοηθούν να κοιτάξουν μακρύτερα παρασύροντάς τους. Λαμβάνουν έτσι αποφάσεις που φέρνουν κοντύτερα ένα άπιαστο μέλλον. Θεοδρόμος αστέρας υπήρξε η Μαντώ Μαυρογένους για την πατρίδα και για μας όλους.

Είναι αυτό ακριβώς που γράφει ο Ελύτης στο Άξιον Εστί:
Άλογα τα πυρρά και τα μαύρα μού άναψαν
Γινάτι γι' άλλες πιο λευκές Ελένες!
Γι' άλλη πιο μυστικήν αντρεία λαχτάρησα
Κι από κει που με μπόδισαν, ο αόρατος, κάλπασα
Στους αγρούς τις βροχές να γυρίσω
Και το αίμα πίσω να πάρω των νεκρών μου των άθαπτων.

Μάχεται η Μαντώ δίνοντας τα πάντα στον αγώνα και τη ζωή της την ίδια για να πάρει πίσω το αίμα των νεκρών.

Χρειάστηκε να επιμείνουν οι ευαίσθητοι των καιρών ώστε ενώ ξεχάσαμε οι Παριανοί τον τάφο της, πετάξαμε στα άχρηστα την ταφόπλακα που χρόνια βρισκόταν στο προαύλιο της Εκατονταπυλιανής, ανεγείραμε μετανιωμένοι μια προτομή για χάρη της. Περίσσεψε κάποια χάρη στο νησί των Χαρίτων και δώσαμε το όνομά της στη μεγάλη πλατεία. Τα καταφέραμε να μη μας καταδικάσει ο ήλιος ο νοντός της Δικαιοσύνης.

Δεν γινόταν αλλιώς καθώς η Μαντώ Μαυρογένους είναι για το Αιγαίο ο Ύμνος προς την Ελευθερία του Διονυσίου Σολωμού. Είναι για τους Παριανούς η Νίκη της Πάρου από το μάρμαρο του σπηλαιίου των Νυμφών ή του Πανός. Είναι για την Ελλάδα νέος ακατάλυτος Παρθενώνας και για τις γυναίκες του κόσμου η νικητήρια κραυγή «Γεννηθήτω Φως!».

Να μη μένουμε μόνο στους ιστορικούς που προσεγγίζουν τις αλήθειες τους ψάχνοντας εδώ κι εκεί, ερευνώντας τις γραφές. Ας πάμε πέρα λίγο από τις συνήθειες που καθλώνουν την φαντασία. Έχουμε να κάνουμε και με έναν κόσμο πέρα από τον αισθητό, που πορεύεται δίπλα, ως άλλο σύμπαν και φωτοβολεί φως από την πατρίδα των κεκοιμημένων αγίων, από το αίμα όσων ονειρεύτηκαν την ελευθερία και το αφιέρωσαν στα οράματά της. Από τις γυναίκες

του κόσμου που όρθωσαν ανάστημα στην ανδροκρατική κοινωνία των πολέμων και της εκμετάλλευσης.

Τι λέει η Μαντώ από τον τάφο της και πρέπει να το ακούσουμε; Τι συζητούν οι νεκροί μεταξύ τους και οι ζωντανοί οφείλουν να το λαμβάνουν υπόψη τους;

Τι λέει η Μαντώ άραγε συζητώντας με τον Νικόλαο Στέλλα; Τι μπορούμε να ακούσουμε στη συζήτησή της με την Αντιγόνη του Σοφοκλή, την ποιήτρια Κική Δημουλά, τη μικρή Μαλάλα του Πακιστάν; Την κυρά της Ρω, την Σιμόν Ντε Μπωβουάρ, τη Μάγδα Φύσσα; Την θρυλική Ρουθ Μπέιντερ Γκίνσμπουργκ της Αμερικής;

Οι γυναίκες καλλιτέχνες της έκθεσης δεν φωτογραφίζουν τα λόγια, τα αφήνουν όμως να φτερουγίσουν ελεύθερα στη φαντασία μας. Ο αγώνας συνεχίζεται, αυτό λέει η Μαντώ και είναι ακόμα πολλά δεσμά από τα οποία πρέπει να απαλλαγούμε.

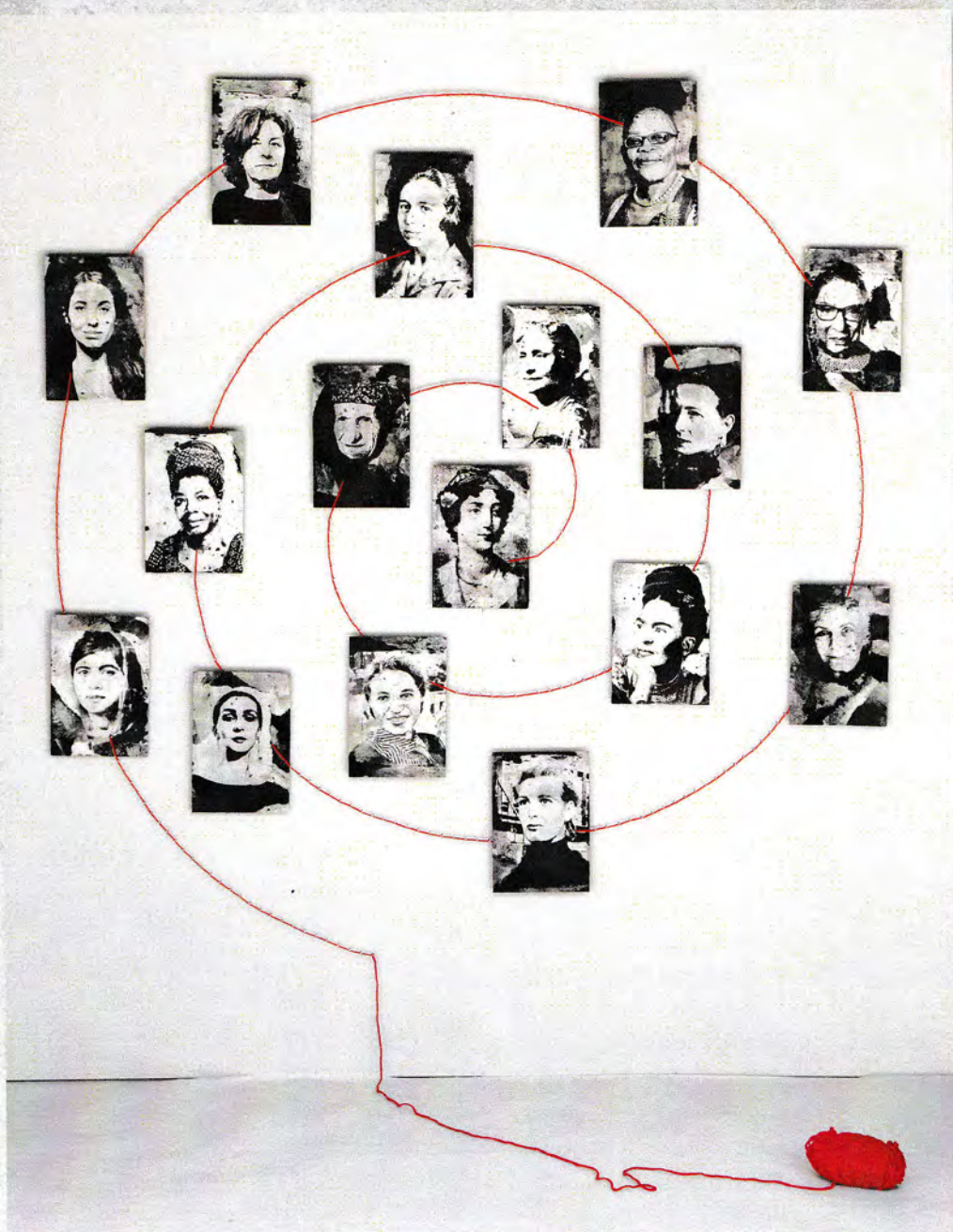
Ένα σύμπαν απέραντο θηλυκών θεοτήτων, Ωκεανίδες, Νύμφες, Χάριτες, Μούσες και Δέσποινες του Ολύμπου, που καταδιώχτηκαν και εξαφανίστηκαν. Πλειάδες και Υάδες καταστερίστηκαν στον ουρανό, Νηρηίδες βούλιαξαν στη θάλασσα και νύμφες πηγών, ποταμών και σπηλαίων, απολιθώθηκαν. Ορείη Μήτηρ, Παμμήτειρα Γαία, Κουροτρόφος, Λαΐδη του Σαλιάγκου, έδυσαν και αναδύθηκαν να καταδιώξουν τον νικητή άνδρα ως Ερινύες, Σειρήνες και Άρπυιες. Οι Μαινάδες τιμωρούν το επίορκο αρσενικό αναδεικνύοντας τη μέθη πόθου και πάθους ως ζωογόνα δύναμη ακατανίκητη. Έζησαν στη φαντασία των ανθρώπων, όλα όσα η ανδρική ισχύς ήθελε να βυθίσει στον Άδη. Γοργόνες, νεράιδες και άλλα ξωτικά έρχονται περιοδικά στην επιφάνεια να γευτούν ήλιο δικαιοσύνης.

Νέα ορμή αγώνων απαιτείται, για να αναστηθεί το θηλυκό στοιχείο που καταδιώχτηκε και κρύφτηκε, ν' ανθίσει και να καρπίσει η ζωή και να δώσει πλούτο φωτός η σοδειά της. Αυτό που έγινε μουσική και ποίηση κι ανάστησε τραγούδια και μύθους, το βαθύτερο που κρύφτηκε σε συμβολισμούς και ιερογλυφικά, λαμβάνει σάρκα και οστά, ώστε κάτι χειροπιαστό να μετεξελιχθεί σε καινούρια στάση απέναντι στη ζωή και τον κόσμο.

Η σεμνή ηρωίδα δείχνει το δρόμο του αγώνα για μια πανανθρώπινη ελευθερία που δεν σταματά σε συμβάσεις.

Χαίρε Μαντώ Μαυρογένους! Κόρη της Μυκόνου και κόρη της Πάρου. Ότι τον πολύφωτον ανατέλλει φωτισμόν!

Χρίστος Γεωργούσης
Εκπαιδευτικός



«Συσπείρωση»

Κόντρα πλακέ, μονοτυπίες, πρόκες, μαλλί | 200x200εκ

“Coiling”

Wood, monotypes, nails, yarn | 200x200cm

Manto Mavrogenous, Goddriven Star

Aid and shelter us Hagia Manto, Odysseas Elytis sang in "Axion Esti" [It Is Worthy]. The maritime Manto Mavrogenous, of Mykonos and Paros, of Greece, was enlisted in the order of our country's saints and became the Life-giving Spring, a shelter wider than clouds and hope of eternal commodities. Usually other things darken the minds of men—the day-to-day frictions and fracas of life—where suddenly goddriven stars arise that aid them in looking further by entraining them. Thus, they reach decisions which bring closer a unattainable future. Manto Mavrogenous was a goddriven star, for the homeland and us all.

It's exactly what Elytis writes in Axion Esti:
Horses of flame and blackness kindled in me
A stubbornness for other whiter Helens!
I longed for a courage more covert
And wherefrom they hindered me, invisible, I galloped
To bring the rain back unto the fields
And to avenge for my unburied dead!

Manto is fighting giving everything for the cause even her own life to avenge for the dead.

Those of the time who were sensitive had to persist so that, even though us Parians have forgotten her grave and threw away the tombstone which for years stood in Ekatontapylani's [meaning Hundred-doored church] churchyard, we repentantly built a bust in her honour. Some honour remained in the island of the Charites [Graces] and we gave her name to the main square. We managed to avoid condemnation from the sun, the mental one, of Justice.

It couldn't be any other way since Manto Mavrogenous is for the Aegean the Hymn to Liberty by Dionysios Solomos. For the Parians, she's the Nike of Paros made out of marble from the Nymphs' or Pan's cave. For Greece she is a new indissoluble Parthenon and for the women of the world the victorious cry "Let there be light!"

Let us not stick only to the historians that approach their truths searching here and there, looking into the writings. Let us go slightly further from the habits hogtying the imagination. We're dealing with a world beyond the observable one, that moves alongside it, like another universe being shined upon by the homeland of the resting saints; by the blood of those who dreamt liberty and devoted it for a vision of freedom; by the women of the world who

stood up to the male-dominated society of war and exploitation.

What does Manto say from beyond the grave that we should listen to? What do the dead converse about that the living should take into consideration?

What could Manto talk about with Nikolaos Stellas? What can we hear from her conversation with Sophocles' Antigone, Kiki Dimoula, little Malala of Pakistan? How about with the Lady of Ro, Simone de Beauvoir, Magda Fyssa, the legendary Ruth Bader Ginsburg of America?

The female artists of this exhibit do not photograph the words, but they do allow them to flutter about inside our imagination. The cause continues, that's what Manto says, and there are many more restraints to free ourselves from.

An infinite universe of female deities, Oceanids, Nymphs, Charites, Muses, and Ladies of Olympus, who were pursued and disappeared. Pleiades and Hyades were brought down from the sky, Nereids sank into the sea and Nymphs of fountains, rivers and caves were turned into stone. The Montane Mother, the All-bearing Earth, the Kourotophos [Child Nurturer], the Lady of Saliagos, they all set and dawned to pursue the victorious man as Erinyes, Sirens and Harpies. The Maenads punish the reneger man by showing that the intoxication through lust and passion is a rejuvenating indefeatable force. They survived in people's imagination, all those who male power wished to send to Hades. Mermaids, fairies and other sprites periodically resurface to taste a sun of justice.

A new wave of fighting is necessary in order to restore the female element that was pursued and hid, so that life can bloom and fructify and give an abundance of light through its yield. What became music and poetry and revived songs and myths, the deeper one that hid in symbolisms and hieroglyphics, comes into being, so that something palpable can evolve into a new stance towards life and the world.

The modest heroine shows the path of the fight for a global liberty that does not stop because of social conventions.

Rejoice Manto Mavrogenous! Daughter of Mykonos and Paros.
For you caused the many-starred light to dawn!

Christos Georgoussis
teacher



«Αν δε σου αρέσει κάτι, άλλαξέ το»

Μονοτυπία, κολάζ και χρωματιστά μολύβια σε χαρτί | 35x56εκ.

Maya Angelou (USA) 1928-2014

"If you don't like something, change it"

Monotype, collage and coloured pencils on paper | 35x56cm



«Στο τέλος της ημέρας μπορούμε να αντέξουμε πολλά περισσότερα από όσα νομίζουμε»

Μονοτυπία, κολάζ και χρωματιστά μολύβια σε χαρτί | 35x70εκ.

Frida Kahlo (Mexico) 1907-1954

“At the end of the day we can endure much more than we would think”

Monotype, collage and coloured pencils on paper | 35x70cm



«Να αλλάξεις τον κόσμο(...), δεν είναι τρέλα, ούτε ουτοπία. Είναι δικαιοσύνη!»

Μονοτυπία, κολάζ και χρωματιστά μολύβια σε χαρτί | 35x56εκ.

Ruth Bader Ginsburg (USA) 1933-2020

“To change the world [...], isn’t madness, or utopian. It is justice!”

Monotype, collage and coloured pencils on paper | 35x56cm.



«...κινδύνεψα να χαθώ αντί να διαπρέψω»

Μονοτυπία, κολάζ και χρωματιστά μολύβια σε χαρτί | 36x58εκ.

Nelly's (Greece) 1899-1998

“...I came close to perishing instead of excelling”

Monotype, collage and coloured pencils on paper | 36x58cm



«Το τελευταίο κορίτσι»

Μονοτυπία, κολάζ και χρωματιστά μολύβια σε χαρτί | 35x54εκ.

Nadia Murad (Iraq) 1993-

“The last girl”

Monotype, collage and coloured pencils on paper | 35x34cm



«Πώς γράφεται η εμπιστοσύνη; Με ήττα στο τέλος...»

Μονοτυπία, κολάζ και χρωματιστά μολύβια σε χαρτί | 40x62εκ.

Κική Δημουλά (Greece) 1931-2020

“How do you spell trust without rust?”

Monotype, collage and coloured pencils on paper | 40x62cm



«...άρχισε να ξετυλίγεται το κουβάρι»

Μονοτυπία, κολάζ και χρωματιστά μολύβια σε χαρτί | 35x55εκ.

Μάγδα Φύσσα (Greece)

"...the ball of yarn began unrolling"

Monotype, collage and coloured pencils on paper | 35x55cm



«Το μόνο πράγμα που είναι χειρότερο από το να είναι κανείς τυφλός είναι να έχει όραση μα όχι όραμα.»

Μονοτυπία, κολάζ και χρωματιστά μολύβια σε χαρτί | 35x55εκ.

Helen Keller (USA) 1880-1968

"The only thing worse than being blind is having eyes but no vision."

Monotype, collage and coloured pencils on paper | 35x55cm



«Δυνατή φωνή και γοργή περπατησιά»

Μονοτυπία, κολλάζ και χρωματιστά μολύβια σε χαρτί | 35x57εκ.

Κυρά της Ρω (Greece) 1890-1982

“Loud voice and quick stride”

Monotype, collage and coloured pencils on paper | 35x57cm



«...υπάρχει μόνο ένας αγώνας. Ο ανθρώπινος αγώνας»
Μονοτυπία, κολάζ και χρωματιστά μολύβια σε χαρτί | 36x56εκ.
Rosa Parks (USA) 1913-2005

“...there’s only one struggle. The human struggle”
Monotype, collage and coloured pencils on paper | 36x56cm



«Φτάσε όπου δεν μπορείς»

Μονοτυπία, κολλάζ και χρωματιστά μολύβια σε χαρτί | 35x57εκ.

Oby Ezekwesili (Nigeria) 1963-

“Get where you can’t”

Monotype, collage and coloured pencils on paper | 35x57cm



«Δεν με ενδιαφέρει πώς κινούνται οι άνθρωποι, αλλά τι είναι αυτό που τους κινεί»

Μονοτυπία, κολάζ και χρωματιστά μολύβια σε χαρτί | 36x62εκ.

Pina Bausch (Germany) 1940-2009

"I don't care how people move, but what's the thing that moves them"

Monotype, collage and coloured pencils on paper | 36x62cm



«Άλλαξε τη ζωή σου σήμερα. Μην στοιχηματίζεις στο μέλλον, ενέργησε τώρα χωρίς καθυστέρηση»

Μονοτυπία, κολάζ και χρωματιστά μολύβια σε χαρτί | 38x57εκ.

Simone De Beauvoir (France) 1908-1986

“Change your life today. Don’t bet on the future, act now without delay”

Monotype, collage and coloured pencils on paper | 38x57cm



«Ακόμα κι αν είμαι κορίτσι»

Μονοτυπία, κολάζ και χρωματιστά μολύβια σε χαρτί | 35x53εκ.

Malala Yousafzai (Pakistan) 1997-

“Even if I’m a girl”

Monotype, collage and coloured pencils on paper | 35x53cm



«Ένα ατίθασο, αλλιώτικο κορίτσι»

Μονοτυπία, κολάζ και χρωματιστά μολύβια σε χαρτί | 36x62εκ.

Μελίνα Μερκούρη (Greece) 1920-1994

“A rebellious, strange girl”

Monotype, collage and coloured pencils on paper | 36x62cm



«Γυναίκα»

Μονοτυπία, κολάζ και χρωματιστά μολύβια σε χαρτί | 35x61εκ.

Γυναίκα (Woman)

"Woman"

Monotype, collage and coloured pencils on paper | 35x61cm



«Ρωτάω την καρδιά μου γιατί εσύ και όχι κάποιος άλλος»

Μονοτυπία, κολάζ και χρωματιστά μολύβια σε χαρτί | 35x61εκ.

Αλέξανδρος Υψηλάντης (Greece) 1792-1828

"I'm asking my heart why you and not somebody else"

Monotype, collage and coloured pencils on paper | 35x61cm.



«Γυναίκα»

Μονοτυπία, κολάζ και χρωματιστά μολύβια σε χαρτί | 35x61εκ.

Γυναίκα (Woman)

“Woman”

Monotype, collage and coloured pencils on paper | 35x61cm



«Ρωτώ την καρδιά μου γιατί εσύ και όχι κάποιος άλλος»

Μονοτυπία, κολάζ και χρωματιστά μολύβια σε χαρτί | 35x61εκ.

Αλεξάνδρος Υψηλάντης (Greece) 1792-1828

"I'm asking my heart why you and not somebody else"

Monotype, collage and coloured pencils on paper | 35x61cm.

Βιογραφικά

Ειρήνη Τσιράκη-Εικαστικός

Γεννήθηκε στα Χανιά της Κρήτης. Σπούδασε στην Ακαδημία Καλών Τεχνών της Ρώμης και πήρε το πτυχίο ζωγραφικής το 2004, με καθηγητή τον Costantino Baldino. Πραγματοποίησε 2 ατομικές εκθέσεις και έχει συμμετάσχει σε δεκάδες ομαδικές. Είναι τελειόφοιτη στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα του ΕΑΠ «Γραφικές Τέχνες και Πολυμέσα» και ασχολείται με την δημιουργία αφίσας κυρίως για το θέατρο. Συνεργάζεται με την ομάδα θεάτρου Αστροναύτες από το 2015. Από το 2008 ζει και εργάζεται στη Νάουσα της Πάρου.

Φρόσω Ζαγοραίου-Performer

Μεγάλωσε στην Πάρο. Σπούδασε στο Θέατρο Τέχνης «Καρόλος Κουν». Έπαιξε σε αρκετές θεατρικές παραστάσεις στο ελεύθερο θέατρο και σε ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.

Από το 2006 διοργανώνει τις δικές της παραγωγές όπως:

Μ ένα καράβι φορτηγό. Το έργο προτάθηκε από την ένωση κριτικών Ελλάδας για το βραβείο «Κάρολος Κουν» για τη σκηνοθεσία της Μ. Παπαδημητρίου. Η παράσταση ταξίδεψε με ιστιοπλοϊκό σε απομακρυσμένα νησιά του Αιγαίου με τη χορηγία της εταιρείας Salty Dog Sails – yacht charters, μία εμπειρία που κατέχει ξεχωριστή θέση στην θεατρική της πορεία.

Graveyard cafe band in extremis: Απέσπασε το βραβείο σκηνοθεσίας πρωτοεμφανιζόμενου σκηνοθέτη Γ. Σκουρλέτη, από την ένωση κριτικών Ελλάδας

Dance me to the end of Greece-Ξένοι περιηγητές στην Ελλάδα σε σκηνοθεσία Κυριακής Σπανού που παρουσιάστηκε σε μουσεία της Ελλάδας.

Από το 2015 δημιουργεί performances ζωντανών αγαλμάτων και συμμετέχει σε διεθνή φεστιβάλ. Από το 2014 είναι βασικός συνεργάτης της θεατρικής ομάδας Αστροναύτες.

Γιάννης Π. Μαρκαντωνάκης - Επιμελητής

Γεννήθηκε το 1952 στα Χανιά. Σπούδασε γραφικές τέχνες, γλυπτική, (Α.Σ.Κ.Τ. Αθηνών) και σύγχρονο χορό στο Κ.Ε.Ρ. Έχει παρουσιάσει σχέδιο, ζωγραφική, γλυπτική, εγκαταστάσεις, συναρμογές και «περιβάλλοντα» σε 18 ατομικές εκθέσεις. Συμμετείχε σε 197 ομαδικές εκθέσεις στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Το 2005 εκπροσώπησε την Ελλάδα στην Μπιενάλε Lullea της Σουηδίας. Βραβεύτηκε με το πρώτο βραβείο σε τρεις πανελλήνιους διαγωνισμούς γλυπτικής. Έργα του υπάρχουν σε δημόσιους χώρους. Δίδαξε και στις τρεις εκπαιδευτικές βαθμίδες. Καλλιτεχνικός Διευθυντής στο διεθνές φεστιβάλ χορού Χανίων (1990-1994) όπου παρουσίασε και performance του. Καλλιτεχνικός διευθυντής του εικαστικού Εργαστηρίου Δήμου Χανίων του Υπ. Πολιτισμού 1996-2010. Διευθύνει τον «Χώρο Τέχνης Χανίων» από το 1997. Εισηγητής σε σεμινάρια για την τέχνη-οικολογία. Αρθρογραφεί για θέματα τέχνης και αισθητικής από το 1982.

Λοιποί Συντελεστές:

Ενδυματολόγος: Ολυμπία Σιδερίδου

Κινηματογράφηση: Στέφανος Κοσμίδης

Φωτογραφίες: Μαρία Δρακάκη

Μεταφράσεις κειμένων: Δημήτρης Μαύρος

Make up artist: Ντίνος Πονतिकόπουλος

Curriculum

Irini Tsiraki-Visual artist

She was born in Chania, Crete. She studied at the Academy of Fine Arts in Rome and has received a Bachelor of Arts in Painting in 2004, with Costantino Baldino as Supervisor Professor. She has had two solo art exhibitions and has participated in dozens of group exhibitions. She is a final year student in the postgraduate program of the Hellenic Open University in «Graphic Arts and Multimedia» and she is involved with the creation of posters, mainly for the theater. She has been collaborating with the Astronauts theater group since 2015. Since 2008 she has been living and working in Naoussa, Paros.

Frosso Zagoraiou-Performer

She grew up in Paros. She studied at the «Karolos Koun» Art Theater. She has played in several theatrical performances in «Elefthero Theatro» and in Municipal and Regional Theaters (DIPETHE).

Since 2006 she has been staging her own productions such as:

With a cargo ship. The play was nominated by the Hellenic Association of Theatre and Performing Arts Critics for the «Karolos Koun» Award for the M. Papadimitriou's direction. The show traveled by sailboat to remote Aegean islands with the sponsorship of the company Salty Dog Sails - yacht charters, an experience that holds a special place in her theatrical course.

Graveyard cafe band in extremis: It won the Director Debut Award for the first-time director G. Skourletis, from the Hellenic Association of Theatre and Performing Arts Critics.

Dance me to the end of Greece-Foreign travelers in Greece: Directed by Kyriaki Spanou and presented in several Greek museums.

Since 2015 she has been creating live statues performances and participates in international festivals. Since 2014 she has been a key collaborator of the Astronauts theatrical group.

Giannis P. Markantonakis - Curator

He was born in 1952 in Chania. He studied graphic arts, sculpture (Athens School of Fine Arts) and contemporary dance at Studio KEP. He has presented drawing, painting, sculpture, installations, fittings and «environments» in 18 solo art exhibitions. He participated in 197 group exhibitions in Greece as well as abroad. In 2005 he represented Greece at the Lullea Biennale in Sweden. He was awarded the first prize in three National sculpture competitions and his artworks can be seen in public places. He has taught at all three educational levels. He was the Artistic Director at the Chania International Dance Festival (1990-1994) where he also presented his performance. He was the Artistic Director of the art workshop of the Municipality of Chania of the Ministry of Culture (1996-2010). He has been the director of the «Chania Art Space» since 1997. Lecturer in seminars on art-ecology. He has been writing articles for art and aesthetics since 1982.

Other Contributors:

Costume designer: Olympia Sideridou

Cinematography: Stefanos Kosmidis

Photography: Maria Drakaki

Text translations: Dimitris Mavros

Makeup artist: Ntinos Pontikopoulos



ΠΑΡΑΓΩΓΗ



Αστροναύτες

